

Двокласні народні училища ставали туписовими навчальними закладами, які не давали можливості продовження загальної освіти в середніх школах, адже навчальні плани і програми цих шкіл не мали наступності. Більш високий рівень освіти передбачався в початкових міських училищах.

Прийнятий у 1884 р. новий Статут університетів значно скорочував права на самоврядування вищої школи, відміняв різні неформальні об'єднання та земляцтва, ставив під контроль Міністерства народної освіти діяльність професорсько-викладацького складу.

Таким чином, до кінця XIX ст. як результат проведених державою реформ у галузі освіти була створена національна державна система народної освіти, значно збільшилося число шкіл і контингент учнів. Виникли передумови до реалізації ідеї про загальну початкову освіту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антология педагогической мысли России второй половины XIX – начала XX века. – М. : Просвещение, 1998. – 456 с.
2. Милуков П. Н. Университеты в России: словарь / П. Н. Милуков // Брокгауз Ф. А., Ефрон Й. А. Энциклопедический словарь. – СПб., 1902. – Т. 68. – С. 788–800.
3. Сірополко С. Історія освіти на Україні / С. Сірополко. – Варшава, 1937. – 447 с.
4. Тронько Т. В. Діяльність органів державної влади в галузі жіночої середньої освіти в наддніпрянській Україні другої половини XIX століття: автореф. дис. ... канд іст. наук: 07.00.01 / Т. В. Тронько. – Запоріжжя, 2001. – 18 с.
5. Побірченко Н. С. Педагогічна й науково-просвітницька діяльність громад у контексті суспільного руху наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.): автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01 / Н. С. Побірченко. – К., 2001. – 37 с.

УДК 378.4+94

Корченко М. О.

аспірантка кафедри психології і педагогіки
Київського національного лінгвістичного університету

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ НА РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВИТИ КОРОЛІВСТВА НІДЕРЛАНДИ

У статті розглядається проблема впливу соціально-економічних чинників на розвиток університетської освіти Королівства Нідерланди у другій половині XX – на початку XXI століття. Охарактеризовані суспільно-політичні, соціальні та економічні фактори впливу, які спричинили зміни в університетському секторі вищої освіти.

Ключові слова: університетська освіта, суспільно-політичні та соціально-економічні чинники, європейська інтеграція, Європейський Союз.

Корченко М. А. Влияние социально-экономических факторов на развитие университетского образования Королевства Нидерланды. В статье рассматривается проблема влияния социально-экономических факторов на развитие университетского образования Королевства Нидерланды во второй половине XX – начале XXI века. Охарактеризованы общественно-политические, социальные и экономические факторы влияния, которые повлекли изменения в университетском секторе высшего образования.

Ключевые слова: университетское образование, общественно-политические и социально-экономические факторы, европейская интеграция, Европейский Союз.

Korchenko M. Effect of socio-economic factors to the development of university education in the Kingdom of Netherlands. The problem of effect of socio-economic factors to the development of university education in the Kingdom of Netherlands in second half of XX – early XXI century is considered in article. There are characterized social, political and economic influences that have caused changes in the university sector of higher education.

Key words: university education, socio-political and socio-economic factors, European integration, European Union.

Характерною рисою початку XXI століття є значні соціокультурні перетворення, які водночас є сподвижниками розвитку світової цивілізації загалом, і європейської зокрема. На сьогоднішній день майже всі європейські освітні системи знаходяться в стадії реформування та оновлення. Українська система університетської освіти також не відповідає повною мірою вимогам часу, виявляючи свою неспроможність задовольняти потреби фахівців з вищою освітою на ринку праці. Серед найважливіших проблем сучасної університетської освіти України є зниження якості підготовки фахівців, їхня неспроможність конкурувати на європейському та світовому ринках праці.

Реформування університетської освіти в Україні та країнах Європи відбувається з причини приєднання до Болонського процесу, метою якого є зближення освітніх систем різних країн – створення Єдиного простору вищої освіти, головною метою якого є консолідація зусиль наукової та освітньої громадськості для підвищення конкурентоспроможності європейської вищої освіти і науки порівняно з вищою освітою Сполучених Штатів Америки, а також підвищення ролі вищої освіти як провідного чинника соціального

розвитку суспільств. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр. наголошується на тому, що освіта є одним з найважливіших напрямів державної політики України і є стратегічним ресурсом соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства з метою поліпшення якості життя громадян, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої країни на міжнародному рівні [3].

Дослідженням загальних чинників розвитку освіти займалися такі відомі українські вчені, як: Т. М. Десятов, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, Т. І. Левченко, О. І. Локшина, О. В. Матвієнко, О. П. Мещанінов, Л. П. Пуховська, Н. О. Терентьєва, А. А. Сбруєва, С. О. Сисоєва; російські: Б. Л. Вульфсон, З. О. Малькова, Ю. Харламов і зарубіжні: Х. де Віт, Р. Дж. Едельштайн, Дж. О. Дуглас, Ф. Г. Альтбах та ін. Питанням становлення і розвитку Європейського Союзу присвячені дослідження: К. Є. Беляєвої, К. В. Гуляєвої, Р. Кохейна, Д. Мітроні, Е. Хааса, Дж. Тодда та ін. Однак дослідження показало, що проблема впливу соціально-економічних чинників на розвиток університетської освіти в Королівстві Нідерланди не було об'єктом спеціального дослідження. Тому метою нашої статті є висвітлення на основі джерельної бази соціально-економічних змін і трансформацій та їх впливу на становлення і розвиток університетської освіти в Королівстві Нідерланди. Дослідження економічно-соціальних чинників і їх вплив на розвиток університетської освіти є надзвичайно важливим при проведенні компаративного педагогічного дослідження. Історико-педагогічна рефлексія, на нашу думку, дає можливість, проаналізувавши досягнення й досвід минулого, виробити більш досконалі концепції і підходи до вирішення тієї чи іншої проблеми. Історико-педагогічний підхід дає можливість сформувати цілісну картину розвитку явища, яке досліджується з подальшим розкриттям закономірностей його розвитку.

Загальновідомим є той факт, що система освіти є динамічною, такою, яка, беззаперечно, реагує на суспільні зміни і може виявляти себе в ролі ініціатора зростання показників або їхньої стагнації. Цей факт і підкреслює зв'язок між дослідженням процесу розвитку університетської освіти в Королівстві Нідерланди з дослідженням соціально-економічних факторів становлення і розвитку країни.

Хронологічні межі нашого дослідження обмежуються періодом з другої половини ХХ – до початку ХХІ століття – періодом найбільш бурхливих змін в економічному і соціальному житті Нідерландів.

Будучи доволі бідною в плані природних ресурсів державою, Нідерланди змогли підняти економічний рівень розвитку своєї держави до світових стандартів. На нашу думку, вдалою в цьому плані буде теза М. С. Степка про те, що «репрезентація знань Нідерландів – їхня країна» [4, с. 88]. Не останню роль у процесі розвитку країни зіграли університети як центри розвитку наукових досліджень. Історично склалося так, що університети в Нідерландах стали центрами продукування нового знання – їхньою трансмісією стало намагання через освіту і навчання, інформаційні та комунікаційні технології сприяти новим економічним і соціальним процесам розвитку: наукові дослідження, інтеграція науки у виробництво та розвиток на регіональному та локальному рівнях.

Якщо говорити в цілому, то друга половина ХХ – початок ХХІ століття стали часом виникнення й становлення міжнародних організацій, наднаціональних інститутів, транснаціональних корпорацій, які невпинно посилювали й відігравали провідні ролі у відбудові Європи по закінченню Другої світової війни. Якраз у цей час були реалізовані кілька інтеграційних проєктів. Однак, як зазначає К. В. Гуляєва [0], успішними вони були лише в рамках Європейської співдружності.

Відправними точками створення Європейського Союзу стало прийняття п'яти основних документів: Римського (1957), Маастріхтського (1992), Амстердамського (1997), Ніццького (2001) та Лісабонського договору (2007).

У 1957 році Нідерланди разом з Францією, Федеративною Республікою Німеччини, Італією, Бельгією і Люксембургом підписали Римський договір [7] з метою утворення більш тісного союзу європейських народів, ліквідації будь-яких перепон на шляху вільного пересування людей, товарів, послуг і капіталу, забезпечення економічного і соціального прогресу шляхом об'єднання зусиль. Саме цей документ став основоположним при створенні Європейського економічного співтовариства (ЕЕС). Одним із пунктів вищезазначеного документа було те, що країни, які підписалися в Договорі, мали спільними зусиллями сприяти розвитку наукових досліджень і технологічному розвитку, робити внесок в освіту, професійне навчання і розквіт культур в державах-членах ЄЕС [7]. Таким чином це стало початком освітньої інтеграції – стратегією освітньої політики Європейського Економічного Союзу. Основною ідеєю було те, що освітня інтеграція – форма організації взаємодії між системами освіти, зокрема і університетської, країн-учасниць, заснованої на плануванні, проєктуванні, концептуалізації процесу створення загальноєвропейського освітнього простору з метою пришвидшення розвитку держав.

Усвідомлюючи зв'язок між економічним розвитком і вищою освітою, саме з цього часу в Королівстві Нідерланди починають з'являтися нові університети як результат політики уряду щодо підвищення рівня розвитку в неблагополучних регіонах: були засновані Університет Твенте (1961 р.), Лімбурзький університет (1976 р.). Варто зазначити, що до 1970-х років університетський сектор вищої освіти в Королівстві Нідерланди був дуже самостійним. Як зазначають Е. де Верт і П. Бойзеру, це виявлялося у тому, що університети здійснювали свою діяльність відповідно до своїх цілей і мало приділяли уваги вимогам, які висувалися до них з боку уряду [10, с. 12], вони були закритими для соціуму та зовнішніх консультативних організацій [9]. Однак стан речей докорінно змінився. У кінці 1970-х років в університетському секторі склалася така ситуація, що показники студентського відсіву були дуже високими порівняно з іншими країнами-учасницями ЄЕС. Саме на

цьому етапі відбувається реструктуризація університетської освіти з метою підвищення конкурентоспроможності випускників нідерландських університетів на європейській арені. Сутність реструктуризації університетської освіти в цей час полягала у введенні двоциклової системи підготовки фахівців (1981), перерозподілі низки університетських програм і відділень (1981) [10, с. 12], перегляді термінів підготовки на кожному з етапів навчання, реструктуризації кадрового складу (1981). Всі ці заходи, за свідченням Л. Ляйсіте, були спрямовані на усунення помилок минулого [4]. Знаковим у цей час став прихід до влади неоліберальних сил, перегляд усіх державних витрат і створення урядової системи цілеспрямованого фінансування наукових досліджень в університеті. Варто зазначити, що цей період тривав з кінця 70-х – до середини 80-х років ХХ століття і саме в цей час економіка Нідерландів досягла піку свого економічного розвитку.

В кінці 80-х – на початку 90 рр. ХХ століття відбувається спад економічного розвитку. В результаті падіння економічних показників в м. Маастріхт (Королівство Нідерланди) було підписано Договір про Європейський Союз (1992) [8], який став новим етапом у процесі європейської інтеграції. Варто зазначити, що в цьому документі вперше акцентувала увага на необхідності проведення культурної політики наряду з економічною і соціальною метою активізації стійкого розвитку країн-учасниць новоутвореного ЄС.

Термін «культурна політика» має досить багато тлумачень. Наприклад, відомий російський учений М. Гнедовський розглядає культурну політику як «сукупність стратегій розвитку культури в суспільстві і розвиток суспільства через культуру» [0, с. 16]. Ми погоджуємося з цим трактуванням. У новому договорі передбачалася всебічна культурна інтеграція як основна стратегія культурної політики Європейського Союзу. В цьому контексті, на нашу думку, важливо наголосити на тому, що беззаперечним є факт того, що об'єднання культурного і економічного секторів призвело до того, що умовою розвитку будь-якої держави є не тільки економічний ріст, але й ефективне проведення культурної політики як додаткового способу підвищення рівня життя населення. Ця ідея продовжувала зберігати свою актуальність протягом 90-х років ХХ – початку ХХІ століття. Відтак, у 1998 році на Конференції ЮНЕСКО (м. Стокгольм, Швеція) культурна політика була визнана основою стратегії розвитку будь-якої держави [5, с. 1].

В результаті взяття курсу на укріплення економіки держав-учасниць та їхнього зближення, посилення культурної політики в процесі еволюції університетської освіти в Королівстві Нідерланди спостерігаються зміни. Перш за все, це прийняття Закону про вищу освіту та наукові дослідження у 1993 р. Цей Закон замінив раніше прийняті документи: Закон про університети (WVO), Закон про вищу професійну освіту (WVBO), Закон про Відкритий університет (WOU). Він містив загальні положення про сектор вищої освіти в Нідерландах, включаючи положення щодо дослідницьких університетів, наукових установ, організацію навчально-виховного процесу і регуляцію співпраці між різними освітніми закладами та урядом [11]. У цьому контексті варто зазначити, що було послаблено роль уряду у формуванні та плануванні фінансування – університети отримали більше свободи, що дало можливість більш ефективно і швидко реагувати на зміни потреб суспільства.

Таким чином, проведені нами дослідження дали змогу прослідкувати як загальноєвропейські процеси інтеграції та соціально-економічні фактори впливали на розвиток університетської освіти в Королівстві Нідерланди, даючи поштовх до розвитку та інтеграції науки та виробництва для досягнення зростання економічних і соціальних показників в країні, посилення культурної політики як інструменту покращення життя населення. Подальші наші наукові розвідки будуть присвячені дослідженню поетапного розвитку подій в університетському секторі вищої освіти Королівства Нідерланди з метою виявлення механізмів імплементації науки у виробництво, з'ясування підходів, структури і змісту підготовки фахівців з вищою університетською освітою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гнедовский М. Б. Культурная политика в России: пространство возможностей / М. Б. Гнедовский // Многомерность культурного пространства. – СПб., 2009. – С. 14 – 40.
2. Гуляева К. В. Становление интеграционных моделей Европейского Союза и Содружества Независимых Государств: сравнительный анализ: автореф. дис. ... канд. полит. наук: 23.00.04 / К. В. Гуляева. – СПб., 2010. – 24 с.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
4. Степко М. С. Травелог про репрезентацію знань в освіті Нідерландів / М. С. Степко // Постметодика. – № 5–6. – 2009. – С. 76 – 104.
5. Action Plan on Cultural Policies for Development // The Stockholm Conference, 30 March-2 April 1998. – Stockholm, 1998. – 7 p.
6. Leišytė L. University Governance and Academic Research: Case Study of Research units in Dutch and English Universities / L. Leišytė. – Twente: University of Twente, 2007. – 406 p.
7. The Treaty of Rome (Rome, 25.03.1957). – [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://eulaw.ru/content/2001>.
8. The Treaty of Maastricht (Maastricht, 07.02.1992). – [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://eulaw.ru/treaties/teu>
9. Vught G. Destructieverordening voor de gemeente / G. Vaught. – 1987. – [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://vught.nl/regelgeving/destructieverordening>.

10. Weert de E. Higher Education in the Netherlands: country report / E. de Weert, P. Boezeroy. – Enschede, 2007. – 75р.
11. Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://maxius.nl/wet-op-het-hoger-onderwijs-en-wetenschappelijk-onderzoek/artikel1.1/>

УДК 378.091:37(71)

Осадчий В.В.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У США

У статті аналізуються вітчизняні та зарубіжні дослідження, присвячені аспектам застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час професійної підготовки майбутніх вчителів у США. Відзначається, що в американській системі професійної підготовки майбутніх учителів відбувається активне формування комп'ютерної грамотності, упровадження мобільного навчання, застосування технологій хмарних обчислень, гео-сервісів, особистих веб-сайтів, семантично-сумісних програм і смарт-об'єктів.

Ключові слова: педагогічна освіта, США, професійна підготовка, майбутній вчитель, інформаційно-комунікаційні технології.

Осадчий В. В. Анализ использования информационно-коммуникационных технологий в профессиональной подготовке будущих учителей в США. В статье анализируются отечественные и зарубежные исследования, посвященные аспектам использования информационно-коммуникационных технологий для профессиональной подготовки будущих учителей в США. Делается вывод, что в американской системе профессиональной подготовки будущих учителей активно формируется компьютерная грамотность, внедряется мобильное обучение, применяются технологии облачных вычислений, гео-сервисы, личные сайты, семантически совместимые программы и смарт-объекты.

Ключевые слова: педагогическое образование, США, профессиональная подготовка, будущий учитель, информационно-коммуникационные технологии.

Osadchyi V. V. Analysis of the use of information and communication technologies in training teachers in the U.S. The paper analyzes the domestic and international aspects of research devoted to the use of information and communication technologies for training future teachers in the United States. It is concluded that in the American system of training future teachers actively formed computer literacy, embedded mobile learning, applied technology of cloud computing, geo-services, personal websites, semantically compatible software and smart-the objects.

Key words: teacher education, the United States, training, future teacher, information and communication technology.

Система професійної підготовки майбутніх учителів США характеризується широким обговоренням проблем професійної педагогічної підготовки, зокрема засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Як свідчить здійснений теоретичний огляд вітчизняних і зарубіжних досліджень, у США здійснено чимало наукових розвідок із висвітлення практичних результатів щодо можливостей застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів.

Метою статті є висвітлення аспектів застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час професійної підготовки майбутніх учителів у США.

Американська система є однією з найпрогресивніших у плані використання ІКТ. Взагалі процес становлення і розвитку педагогічної освіти у США, як зазначає Т. С. Кошманова, на різних історичних етапах еволюціонував як динамічна система, сутність і спрямованість якої визначалася соціально-економічними чинниками ринкової економіки, а також суспільно-історичними та теоретико-методологічними факторами. Соціально-економічні передумови професійної підготовки вчителів у США зумовлені традиційним ринковим характером американської економіки [4, с. 19].

Згідно з дослідженнями Н. Девіса (N. Davis), педагогічна освіта у США забезпечується за рахунок університетів і коледжів та інших установ, зокрема регіональних, що відповідають за управління школами K-12 [6, с. 60].

У своїй монографії О. В. Глузман стверджує, що університетська педагогічна освіта у США є багаторівневою системою, що передбачає підготовку бакалаврів, магістрів і докторів. Для отримання ступеня бакалавра педагогіки слід пройти чотирирічний курс навчання на факультеті гуманітарних або природничих наук акредитованого ВНЗ із одночасною чи послідовною однорічною спеціалізацією на педагогічному факультеті (департаменті). Чотири роки підготовки бакалавра розподіляються у рівному обсязі на вивчення загальнонаукових, гуманітарних і спеціальних дисциплін. Основне завдання бакалаврської педагогічної освіти полягає в оволодінні уміннями і навичками, які завжди знаходилися у центрі ліберальної освіти: здатність бачити та відчувати, розуміти, реагувати та діяти у постійно змінюваному світі досвіду; бажання й уміння думати, ставити запитання, використовувати знання для упорядкування суми факторів про реальний світ; гнучкість у розвитку, в умінні творити; уміння вирішувати, яку позицію обрати, воля і твердість у її захисті;